

Stand van zaken fusieproces bibliotheek en terugblik bibliotheekbeleid 2014-2018

Aan: Gemeenteraad van Dalfsen
Van: College van burgemeester en wethouders
Betreft: Stand van zaken fusieproces bibliotheek en terugblik bibliotheekbeleid
Datum: September 2017

In februari 2017 heeft uw Raad een brief ontvangen van bibliotheek stichtingen Dalfsen-Nieuwleusen, Ommen en Salland waarin de fusievoornemens voor bibliotheek Salland-Vechtdal kenbaar worden gemaakt. Eveneens heeft uw Raad in februari van ons via het RIS een memo ontvangen met als titel: "Fusieproces stichting Openbare Bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen". Het stuk dat nu voor u ligt is bedoeld om de huidige stand van zaken te schetsen rondom het fusieproces van de bibliotheek stichtingen Dalfsen-Nieuwleusen, Ommen en Salland tot bibliotheek Salland-Vechtdal zoals toegezegd in de memo van februari 2017.

Terugblik bibliotheekbeleid

In juni 2013 is het bibliotheekbeleid 2014-2018 van de gemeente Dalfsen vastgesteld. De belangrijkste uitgangspunten daarbij zijn:

- De bibliotheek als een van de belangrijkste gebruikers en partners in de kulturhusen;
- De bibliotheek als basisvoorziening binnen de 5 kernen;
- Een brede maatschappelijke functie voor de bibliotheek met focus op onderwijs en laaggeletterdheid.

In het bibliotheekbeleid is te lezen dat stichting Dalfsen-Nieuwleusen de opdracht krijgt om de focus van een klassieke uitleenbibliotheek te verleggen naar een bibliotheek als spin in het sociale en culturele web. Een ontmoetingsplek in elk kulturhus in de gemeente Dalfsen waar kennis en informatie gehaald kan worden. De bibliotheek als onderdeel van het kulturhus vormt daarmee een belangrijke basis van het bibliotheekbeleid. De bibliotheek stichting Dalfsen-Nieuwleusen heeft daarnaast de opdracht meegekregen om ondernemender en minder afhankelijk van de gemeentelijke budgetsubsidie te worden. In de memo van februari 2017 is te lezen dat het aantreden van Frederique Westera begin 2016 als directeur van stichting bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen kan worden gezien als een nieuw startmoment om uitvoering te geven aan deze opdracht. Te zien is dat in het jaar 2016 het personeel geschoold is en dat waar nodig externen aangetrokken zijn om invulling te geven aan de opdracht van de bibliotheek. In 2016 is de omslag van de bibliotheek in de gemeente Dalfsen daarnaast zichtbaar geworden doordat er actief gezocht is naar samenwerking met het onderwijs, welzijn en het culturele veld. Tegelijkertijd is in de memo van februari te lezen dat het functioneren van de bibliotheek nog maar pril is en de bibliotheek de tijd moet krijgen om zich verder te profileren en te bewijzen binnen de gemeente Dalfsen.

Fusievoornemens bibliotheek Salland-Vechtdal

De gemeente Dalfsen en stichting openbare bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen zijn van mening dat opschaling het mogelijk maakt om een nog betere invulling te geven aan de omslag die van de bibliotheek verwacht wordt. Bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen heeft op dit moment onvoldoende innovatiekracht, een te kleine schaal om te specialiseren of om mensen met nieuwe competenties binnen te halen die nodig zijn voor de nieuwe functies in bijvoorbeeld het sociaal domein. Het bestuur van stichting openbare bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen ziet qua toekomstperspectief een grote kwetsbaarheid voor een zelfstandige stichting in Dalfsen. Door de fusie krijgen de bij de fusie betrokken gemeenten te maken met een sterkere, ondernemende organisatie die beter in staat is om de gemeentelijke opdracht voor de bibliotheek nu en in de toekomst waar te kunnen maken. Binnen het fusieproces is er ruimte voor maatwerk omdat de lokale situatie, de startpositie, de financiële middelen en politieke keuzes per gemeente verschillen. Stichting openbare bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen heeft het college in december gevraagd om op voorhand voorwaarden en/of suggesties mee te geven in het kader van de uitgesproken intentie tot fusie. Het college heeft daarbij aangegeven dat het belangrijk is dat:

- De bibliotheek onderdeel en partner blijft van de vijf kulturhusen in de gemeente Dalfsen en daarmee de vijf vestigingen in de kernen behouden blijven;

- Het netwerk met maatschappelijke partners in de bij de fusie betrokken gemeenten duurzaam behouden en onderhouden wordt;

- De opgebouwde reserves geoormerkt worden per gemeente.

Daarnaast heeft het college kenbaar gemaakt dat het belangrijk is om de *governance* uitgangspunten te borgen door het maken van afspraken ten aanzien van *checks and balances*, oftewel de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de bibliotheekfunctie in Dalfsen.

Governance verhoudingen

De bibliotheek is een belangrijke basisvoorziening in de gemeente Dalfsen. Voorop staat dat de bibliotheek een zelfstandige stichting is en de bibliotheekopdracht van de gemeente uitvoert. De gemeente is de primaire opdrachtgever van de bibliotheek. Zonder de gemeentelijke opdracht kan de bibliotheek niet bestaan. De bibliotheekvoorziening is daarom naast zelfstandige stichting ook een gezamenlijke verantwoordelijkheid van zowel de stichting bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen (en straks de stichting bibliotheek Salland-Vechtdal) als de gemeenten waarin deze stichting is gevestigd.

Vanwege wederzijdse afhankelijkheid is het belangrijk om de gezamenlijke verantwoordelijkheid vast te leggen in de statuten van de stichting. Daarnaast is het belangrijk om een zogenaamde noodrem te hebben in het geval van escalatie. Op het moment dat het niet goed gaat met de bibliotheek is het belangrijk om een instrument te hebben en invloed te kunnen uitoefenen. Binnen de traditionele governance verhoudingen staat de gemeente aan de zijlijn maar is zij wel verantwoordelijk voor financiële consequenties bij een extreem voorbeeld als een faillissement van de bibliotheek stichting. Als gemeente willen we dit voorkomen door in dit soort uitzonderlijke situaties in te kunnen grijpen met als doel het behouden van de bibliotheek voor de inwoners van de gemeente Dalfsen met beperkte financiële consequenties.

Vanwege de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de bij de fusie betrokken gemeenten is op initiatief van de gemeente Dalfsen een bestuurlijk overleg georganiseerd om aan de andere portefeuillehouders bibliotheek van de gemeenten Ommen, Raalte en Olst-Wijhe het belang en de uitgangspunten ten aanzien van de *governance* verhoudingen toe te lichten. Op basis daarvan zijn door de bij de fusie betrokken gemeenten de volgende uitgangspunten geformuleerd om invulling te geven aan de gezamenlijke verantwoordelijkheid:

- a) De gemeente stelt voor dat de colleges van de betrokken gemeenten worden geconsulteerd wat betreft de voorgestelde leden voor de raad van toezicht. De consultatie richt zich op een match met het opgestelde profiel om op deze wijze een kwalitatieve raad van toezicht te ontwikkelen;
- b) De gemeente stelt voor om zich het recht te behouden de voltallige raad van toezicht te schorsen wanneer hier aanleiding voor is (enkel in uitzonderlijke situaties als fraude, taakverwaarlozing, onverenigbaarheid van belangen lid/stichting, herhaaldelijk onvoldoende functioneren);
- c) De leden van de raad van toezicht kunnen individuele leden schorsen;
- d) De statuten van de stichting bibliotheek Salland-Vechtdal kunnen niet worden gewijzigd zonder toestemming van de colleges van de betrokken gemeenten.

Beëindigen fusie op initiatief bibliotheekstichtingen

Via bestuurlijke afstemming hebben we in week 30 kennis kunnen nemen van een brief van het bestuur van stichting bibliotheek Ommen en de raad van toezicht van stichting bibliotheek Salland aan de gemeenten Ommen, Raalte en Olst-Wijhe. In de brief wordt aangegeven dat er te veel verschillen bestaan tussen de drie bibliotheek organisaties en de bestuurlijke context waarin deze opereren:

“Vanuit het belang van de bibliotheek Ommen en bibliotheek Salland is een fusie daarmee niet langer realistisch en wenselijk. Het bestuur van bibliotheek Ommen en de raad van toezicht van bibliotheek Salland hebben dan ook besloten tot definitieve stopzetting van deelname aan het fusieproces”.

Als gemeente gaan we ons de komende periode samen met het bestuur van stichting openbare bibliotheek Dalfsen-Nieuwleusen beraden over het verdere verloop van de invulling van de bibliotheekvoorziening in de gemeente Dalfsen en de daarbij horende opdracht voor bibliotheek stichting Dalfsen-Nieuwleusen. Uw Raad wordt hierover in januari 2018 nader geïnformeerd.